

**Advies nr. 01/2023 van het Wetenschappelijk Comité SIOD aangaande de SIOD-statistieken
(vergelijking van aangekondigde en niet-aangekondigde controles)**

Het wetenschappelijk comité van de SIOD kreeg op 2 maart 2023 een adviesaanvraag vanwege de SIOD betreffende een analyse die deze laatste heeft gemaakt op basis van de beschikbare gegevens in haar databank en waarbij door de sociale partners regelmatig wordt opgemerkt dat er verschillen zijn tussen aangekondigde (flitscontroles) en niet-aangekondigde controles. Men vraagt zich hierbij af wat de redenen hierachter zijn. Welke onderzoeksvragen en conclusies kunnen geformuleerd worden, gelet op de reeds gemaakte analyses? Welke andere ratio's dienen eventueel berekend te worden om de verschillen tussen flitscontroles en niet-aangekondigde controles te analyseren? Vervolgens wordt tevens de vraag gesteld welke bijkomende analyses kunnen worden uitgevoerd en welke onderzoeksvragen hierbij kunnen gesteld worden?

Het wetenschappelijk comité kwam bijeen op 24 april 2023 (tijdens deze vergadering heeft mevr. Dumont een presentatie gegeven over de achtergrond van de adviesaanvraag) en op 25 mei 2023.

Het wetenschappelijk comité wenst hierbij de volgende opmerkingen te geven.

-Voorafgaandelijk wordt opgemerkt dat de verschillen tussen de flits- en niet flitscontroles soms klein zijn.

-De interpretatie van een kwantitatief en kwalitatief criterium lijkt incorrect. De positiviteitsratio is een kwantitatieve maat (dus niet kwalitatief) en het is ook onduidelijk of de ratio een kwaliteitsmaat inhoudt.

-De algemene positiviteitsratio lijkt vooral onderhevig aan de sectorspecificiteit van de flitscontroles. De aangekondigde controles gebeuren in verschillende sectoren. Hier kan een effect vanuit gaan. Zo is de bewakingssector anders gestructureerd dan de bouwsector. In de eerste sector kan een sectorfederatie eenvoudig communiceren naar alle bewakingsbedrijven, terwijl het in de tweede sector zeer waarschijnlijk is dat de meeste bedrijven niet eens weet hebben van de aankondiging. In de analyse moet hiervoor worden gecontroleerd.

-Gerelateerd hieraan is weinig bekend over de manier waarop de aankondigingen/informatie de bedrijven bereiken (als deze informatie de individuele bedrijven überhaupt bereikt). Niet onbelangrijk in deze context is dat in het verleden de flitscontroles naar de sector werden gestuurd, maar nu enkel op de website van SIOD worden vermeld. Zijn er andere partijen die tussenkomen bij de verspreiding van de info (bv. sociale secretariaten)? De enkele vermelding op de website van de SIOD kan ertoe leiden dat men veel minder op de hoogte is van mogelijke controles, wat de afwezigheid of beperktheid van een effect kan verklaren.

-Op termijn zou het ook interessant zijn om de leereffecten te onderzoeken: ziet men een effect van aankondiging voorbij de periode waarop de aankondiging betrekking heeft? Aankondiging van flashcontroles die op één specifieke dag plaatsvinden lijkt effectiever dan de klassieke manier met een tijdsbestek van verschillende maanden. Er kan ook gedacht worden om bij flitscontroles zich te richten op een specifieke materie binnen de aangekondigde sector teneinde zo beter in te spelen op bepaalde (nieuwe) fenomenen/prioriteiten of momenten in het jaar (bv start van verlofperiode om op studentenarbeid te controleren). Is er tevens een verschil in aanpak van controles door ervaren en minder ervaren inspecteurs? Of is er een verschil naargelang de organiserende dienst of arrondissement?

-Het jaar 2020 werd gekenmerkt door de gezondheidssituatie, zoals meermaals benadrukt in het document. Echter is het wel opgenomen in het gemiddelde, hetgeen een vertekend beeld geeft van bepaalde verschillen (bv. inbreuken deeltijds gemiddeld - onderhevig aan het uitschietende 2020, de cijfers van de jaren leken wel gewoon in dezelfde lijn te liggen). Omwille van deze reden verdient het de voorkeur om dit jaar beter uit de overkoepelende analyses (zoals bijvoorbeeld een gemiddelde) te weren. Ook 2021 wijkt enigszins af van 2019 en 2022. Een mogelijke verklaring kan tevens de pandemie en een naslag van de pandemie zijn.

-De verschillen tussen referentiejaar 2019 en andere jaren, lijken in grote mate beïnvloed door de overgang van een dagcontrole naar een aangekondigde controle over een bepaalde periode heen.

-De grootteorde van de flitscontroles is een pak kleiner dan de niet-flitscontroles. Dit zorgt er tevens voor dat inbreuken die relatief minder voorkomen, in de flitscontroles enkele gevallen omvatten (1 à 3 cases). Op deze enkele gevallen kunnen er moeilijk uitspraken gedaan worden. De vergelijking gaat dus vooral op voor de frequent aanwezig inbreuken. Dit is evenwel van toepassing op de relatieve frequentie en de positiviteitsratio van de inbreuken.

-Er wordt een kleine stijging opgemerkt in de inbreuken die betrekking hebben op buitenlandse werkgevers/werknemers. Dit kan te wijten zijn aan de recente migratiestroom.

-De vraag wordt gesteld rond de doelstelling van deze analyse en hoe deze informatie de organisatie vooruit kan helpen? Is het niet interessanter om kwantitatieve profielen van non-conforme bedrijven te maken per sector bijvoorbeeld?

-Dezelfde vraag kan worden gesteld rond de analyse van de preventieve impact van de flitscontroles en de meerwaarde hiervan?

- Preventieve impact: op niveau van de controle of het niveau van conformiteit van bedrijven op langere termijn.
- Het is te verwachten dat aankondigingen een verschillend effect hebben op verschillende soorten inbreuken. Voor sommige zaken is het relatief 'eenvoudig' zich in regel te stellen, voor andere is een gedragsverandering moeizamer. De aangekondigde dagcontroles in 2019 leken een grotere impact te hebben op DIMONA, checkin@work en art. 30. Deze inbreuken lijken ook dagelijkse verplichtingen en als een dag wordt aangekondigd, kunnen bedrijven die dag extra letten op deze zaken. Deze preventieve functie valt weg wanneer er is overgegaan naar aangekondigde periodes. De impact van deze aankondigingen kan eventueel wel nog betrekking hebben op vergunningen en dergelijke, die voor een langere tijd gelden en dus niet de dag zelf al dan niet in orde kunnen zijn. Echter lijkt de meerwaarde op langere termijn van deze invulling van preventie niet te tellen. Deze manier bevestigt controleconformiteit maar niet algemeen of specifiek bedrijven conform handelen.
- De preventieve impact van de flitscontroles op een hoger niveau zou kunnen worden nagegaan, maar er moet worden stilgestaan bij de beperkingen. De preventieve functie van een flitscontrole rijkt tot het bedrijf zelf, de naaste bedrijfspartners/concurrentie of eventueel de regio. De controle van bouwbedrijf X in Assenede heeft geen effect op de awareness van bouwbedrijf Y in Bree (aanneme).
  - Daarom zou er een (quasi-)experimenteel design moeten ontwikkeld worden waarbij dezelfde type bedrijven OF de directe regio OF de directe partners/concurrentie van de initiële flitscontroles worden gecontroleerd in de non-flitscontroles. Door dit te vergelijken met regio's waar geen

flitscontroles waren, en daar achteraf non-flits te controleren, kan de impact van de flitscontroles worden nagegaan.

- Dit lijkt intuïtief sectorgebonden. Een eerste verruiming van de analyse kan sectorspecifiek worden ingevuld. Later kan worden nagegaan of dit sectorgebonden is, of de controle van een horecazaak in de regio eventueel ook awareness bij een bouwbedrijf schept (hypothese).
- Hoe dan ook kan de preventieve impact van de flitscontroles niet worden nagegaan zonder het hercontroleren van diezelfde bedrijven (of directe partners – sociaal bedrijvennetwerk - of regio).

Conclusie

Op basis van deze vaststellingen wenst het wetenschappelijk comité volgende aanbevelingen te geven:

- Voorafgaandelijk dient de vraag te worden gesteld naar het soort effect dat men wil bereiken: wil men controleconform gedrag of eerder regelgevend conform gedrag?
- Indien het doel is om regelconform gedrag te bereiken dienen de profielen van overtreeders onderzocht te worden.
- Vervolgens dienen volgende analyses te worden uitgevoerd: een analyse op sectorniveau, een significantietoets, quasi-experimenteel design en onderzoek naar de profielen van overtreeders om in een volgende stap regelconform gedrag te bewerkstelligen.
- Daar de aankondiging van flashcontroles die op één specifieke dag plaatvinden effectiever lijkt dan de klassieke manier met een tijdsbestek van verschillende maanden, kan het interessant zijn om toekomstige onderzoek toe te spitsen op het effect van verschillende types aankondigingen om te onderzoeken welke type het grootste preventieve effect heeft. Mogelijke variatie is te zoeken in de periode van aankondigen, de tijd tussen aankondiging en controle, of de manier waarop de controles worden gecommuniceerd (via sociale partners, via sociale secretariaten enz). Dit type onderzoek leent zich voor experimenten op het veld, bij voorbeeld met verschillende types aankondigingen in verschillende arrondissementen om zo te onderzoeken wat het beste werkt.